MNENJA

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

577. PLENARNO ZASEDANJE EVROPSKEGA EKONOMSKO-SOCIALNEGA ODBORA, 22. 3. 2023–23. 3. 2023

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Akcijski načrt za mlade v zunanjem delovanju EU za obdobje 2022–2027

(mnenje na lastno pobudo)

(2023/C 184/02)

Poročevalec: **Michael MCLOUGHLIN**

Soporočevalka: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Sklep plenarne skupščine	22. 9. 2022
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
	mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	strokovna skupina za zunanje odnose
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	6. 3. 2023
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	22. 3. 2023
Plenarno zasedanje št.	577
Rezultat glasovanja	
(za/proti/vzdržani)	157/0/1

1. **Sklepi in priporočila**

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) pozdravlja Akcijski načrt za mlade v zunanjem delovanju EU, hkrati pa poudarja, da se utegnejo pojaviti izzivi pri njegovem uvajanju in izvajanju, ki jih bo treba spremljati in nadzirati. EESO želi dejavno sodelovati pri izvajanju akcijskega načrta za mlade.

1.2 EESO meni, da se tako Evropska komisija kot delegacije EU pri uresničevanju tega načrta lahko močno oprejo na strokovno znanje in izkušnje mladinskih organizacij v EU in po svetu. Meni tudi, da bi bilo treba vsem uslužbencem EU, ki delajo z mladimi, dati osnovna znanja na področjih mladim prijaznih prostorov, posvetovalnih spretnosti in metod dela z mladimi.

1.3 EESO si želi, da bi se med njegovim izvajanjem stalno osredotočali na najbolj marginalizirane mlade, vključno z mladimi invalidi, in da bi vsa vodstvena prizadevanja spremljal enak poudarek na podpori mladim na terenu v lokalnih skupnostih. Vodstvene in participativne procese bi bilo treba zasnovati tako, da bi vključevali udejstvovanje na lokalni ravni in procese od spodaj navzgor, s katerimi bi dobili voditelje, ki bi izhajali iz vsakodnevnega življenja.

1.4 EESO poudarja, da sta zbiranje in spremljanje podatkov ključna izziva za izvajanje akcijskega načrta za mlade ter da bi bilo treba vzpostaviti redno poročanje Evropske komisije, Evropske službe za zunanje delovanje (ESZD), ustreznih agencij, ki se financirajo, in organizacij civilne družbe, kar je v skladu s pregledom in analizo vrzeli mednarodnih podatkov o mladih, ki ju je nedavno izvedla Evropska komisija ([1]).

1.5 EESO pozdravlja in spodbuja povezave s prizadevanji Organizacije združenih narodov (OZN) in njenih agencij na tem področju, zlasti v zvezi z agendo za mlade, mir in varnost, ter vse sinergije z Odborom za pravice otroka.

1.6 EESO meni, da lahko krovne mladinske politike EU, kot sta ERASMUS+ in jamstvo za mlade, pripomorejo k prizadevanjem za udejstvovanje mladih in razvoj mladinskih politik. Pri uporabi teh struktur je treba pozornost namenjati neodvisnosti postopkov prijave in vprašanjem, kot so vizumi in jeziki.

1.7 EESO priporoča Svetu EU, naj države članice EU spodbuja k pripravi načrtov, v katerih se bodo osredotočile na podobna vprašanja kot akcijski načrt za mlade, in k sodelovanju s civilno družbo, zlasti z mladinskimi organizacijami. Poleg tega bi bilo treba nadgraditi in izboljšati obstoječe povezave in partnerstva civilne družbe med državami članicami EU in ciljnimi državami, zlasti med mladinskimi organizacijami.

1.8 EESO meni tudi, da bi bilo treba ciljne države spodbujati k pripravi in jim dati orodja za izvajanje konkretnih politik, ki bodo posebej namenjene mladim, ter za oblikovanje nacionalnih mladinskih svetov ali enakovrednih svetov. Hkrati bi morala Komisija pri podpori ciljnim državam upoštevati načela človekovih pravic.

1.9 EESO meni, da bi bilo treba akcijski načrt za mlade povezati z evropskim letom spretnosti, da bi omogočili prednostno obravnavo teh prizadevanj v partnerskih državah.

1.10 EESO meni, da bi morala biti enakost, zlasti zaščita mladih deklet, v središču dejavnosti, ki se osredotočajo na izobraževanje, in da so potrebe strategije za vključitev tistih, ki jih je najtežje doseči. Vse možnosti štipendiranja bi morale biti odprte in pregledne ter vključevati premišljene metode za spodbujanje tistih, ki jih je najtežje doseči.

1.11 EESO je trdno prepričan, da bi bilo treba spodbujati državljansko udeležbo v vseh organizacijah civilne družbe, kot so mladinske skupine, sindikati in skupine mladih podjetnikov.

1.12 EESO meni, da bi bilo treba preučiti učinek trgovinske politike EU na mlade in njeno povezanost z njimi, zlasti v okviru poglavij o trgovini in trajnosti ter sporazumov o gospodarskem partnerstvu.

1.13 EESO priporoča, da se v skladu s študijo Evropske komisije razvijejo posebne storitve na področju duševnega zdravja mladih, ki temeljijo na skupnosti, ter da se za delo z mladimi v zunanjem delovanju določijo konkretni cilji, tako glede količine kot glede kakovosti na področju izboljšav duševnega zdravja.

1.14 EESO meni, da bi moral biti boj proti delu otrok pomemben del akcijskega načrta za mlade, da bi v 21. stoletju to končno postalo zgodovina.

2. **Ozadje: ustrezne dejavnosti EESO**

2.1. Oktobra 2018 je EESO sprejel mnenje o novi strategiji EU z mlade ([2]), v katerem je poudaril, da je potreben medsektorski pristop k mladim in da je treba večjo pozornost nameniti njihovemu zaposlovanju, duševnemu zdravju, enakosti in izobraževanju. V zvezi s tem je poudaril tudi pomen politik zunanjega delovanja EU.

([1]) Kalantaryan, S., McMahon, S. in Ueffing, P., Mladi v zunanjem delovanju *(samo v angleščini)*, JRC130554, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2022.

([2]) UL C 62, 15.2.2019, str. 142.

2.2 EESO je septembra 2020 sprejel mnenje z naslovom Strukturirano sodelovanje mladih na področju podnebja in trajnosti v postopku odločanja EU ([3]). Pozval je tudi k organizaciji okroglih miz za mlade o podnebju in trajnosti, vključitvi delegata mladih v uradno delegacijo EU na zasedanjih Konference pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja ter upoštevanju stališč mladih v mnenjih EESO v zvezi s podnebjem in trajnostjo.

2.3 V mnenju z naslovom Mladinska politika na Zahodnem Balkanu kot del inovacijske agende za Zahodni Balkan ([4]), ki je bilo sprejeto julija 2022, je pozval vlade držav Zahodnega Balkana, naj sledijo ključnim dokumentom mladinske politike EU in nadalje vlagajo v mladinske politike, temelječe na dokazih, ki bodo obravnavale izzive, povezane z razvojem mladih, ter zanje zagotovijo zadostna in pregledna proračunska sredstva.

2.4 EESO je v edinstvenem položaju za spodbujanje sodelovanja z mladinskimi mrežami. Ustanovil je koordinacijsko skupino za evropsko leto mladih, ki je dobila mandat za krepitev sodelovanja z mladinskimi organizacijami in mladimi med evropskim letom mladih in po njem ter za sodelovanje z drugimi institucijami EU in organizacijami civilne družbe za boljše medsektorsko vključevanje mladih v njihove vsakdanje dejavnosti. EESO je septembra 2022 sprejel mnenje Ocena učinka EU z vidika mladih ([5]) ter zahteval bolj strukturirano, smiselno in ciljno usmerjeno udeležbo mladih.

3. **Splošne ugotovitve o akcijskem načrtu za mlade**

3.1 EESO toplo pozdravlja skupno sporočilo – Akcijski načrt za mlade v okviru zunanjega delovanja EU za obdobje 2022–2027, ki je pomemben korak na področju zunanjega delovanja in mladinske politike ter priznava možne sinergije med njima, za katere je bil že skrajni čas. V evropskem letu mladih ta napredek pomeni tudi priznanje, da mladi in življenja mladih sodijo v vsa področja politike in da je treba to skupino upoštevati pri vseh političnih prizadevanjih, ne le na t. i. tradicionalnih področjih, ki so povezana z mladimi.

3.2 Vojna v Ukrajini ima še vedno hude posledice za civilno prebivalstvo, zlasti otroke, mladostnike in mlade. Akcijski načrt za mlade bi se moral v Ukrajini ter na drugih območjih sveta, ki se soočajo s konflikti, osredotočati na povečanje odpornosti mladih, podpiranje državljanske udeležbe in opolnomočenja mladih, da bodo v svojih skupnostih poskrbeli za spremembe, zlasti za okrevanja po konfliktih.

3.3 Sporočilo je tudi ustrezno umeščeno v svet po COVID-19, v njem pa je priznano, da je ta kriza najbolj prizadela mlade, njihovo izobraževanje in njihovo svobodo gibanja. Učinku COVID-19 na mlade, ki je v Evropi priznan, je bilo po svetu, zlasti v državah v razvoju in nestabilnih državah, namenjeno manj pozornosti.

3.4 EESO načeloma podpira zamisel, da bi bilo treba omogočiti prenos vseh notranjih politik, povezanih z mladimi, v naše zunanje odnose, pri čemer bi bilo treba upoštevati posebne lokalne/regionalne okoliščine, v katerih poteka zunanje delovanje. Zato podpiramo, da se oceno učinka politik EU z vidika mladih priporoča tudi za izvajalce akcijskega načrta za mlade.

3.5 EESO pozdravlja tudi dejstvo, da akcijski načrt za mlade temelji na evropskem stebru socialnih pravic in akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo, v katerih je poudarjeno, da morajo mladi enakopravno, v celoti in smiselno sodelovati v javnem in političnem življenju. Mladi so še vedno prepogosto premalo zastopani, čeprav so v ospredju sprememb, kar je v nasprotju z njihovimi temeljnimi pravicami. EESO ceni akcijski načrt za mlade zaradi njegovih visokih ambicij in jasne osredotočenosti na ukrepanje. Ceni tudi, da so v njem priznane medgeneracijske razsežnosti sedanjih globalnih izzivov.

3.6 Sporočilo združuje vsa večja politična prizadevanja, povezana z mladimi na različnih področjih. Pri uresničevanju načrta bo treba imeti nekaj splošnega nadzora, zlasti zaradi različnih agencij, ki so vključene v njegovo uresničevanje, in raznolikosti uporabljenih politik. Zajeti bi morali biti tudi tisti, ki so odgovorni za mlade in izobraževanje, mladinske organizacije ter mladi sami, pa tudi agencije za pomoč in drugi nacionalni organi držav članic EU, financirane agencije ter organizacije civilne družbe. Podobno bo treba pri izvajanju upoštevati različne finančne vire, akterje in kazalnike, ki bodo vključeni. To bo na splošno povezano z izzivi, vendar se bo učinkovit nadzorni sistem izplačal in bi bil lahko model združenega uresničevanja politik.

([3]) UL C 429, 11.12.2020, str. 44.
([4]) UL C 443, 22.11.2022, str. 44.
([5]) UL C 486, 21.12.2022, str. 46.

3.7 Na skoraj vseh področjih zunanjega delovanja je treba izboljšati zbiranje podatkov o mladih. Izvajanje akcijskega načrta za mlade se mora osredotočiti na to zahtevno področje, kot je bilo ugotovljeno v pregledu in analizi vrzeli mednarodnih podatkov o mladih, ki ju je nedavno izvedla Evropska komisija. Razčlemba rezultatov in izidov ter natančna opredelitev prispevka posameznega programa ali pobude k izidu sta lahko zapleteni, zato je pri vseh ukrepih v zvezi z mladimi potrebna longitudinalna analiza.

3.8 EU in njene institucije bi morale v sodelovanju z Združenim kraljestvom zagotoviti, da mladi in mladinske organizacije v tej državi ne bodo prikrajšani za izkušnje sodelovanja in medkulturnega učenja ter izkušenj v okviru programa ERASMUS+ in drugih oblik sodelovanja. Zgrabiti je treba vse priložnosti za izkoriščanje potenciala za obnovitev odnosov z organizacijami civilne družbe v Združenem kraljestvu ter za navezovanje in spodbujanje novih stikov ([6]).

Vodstvo in sodelovanje

3.9 Akcijski načrt za mlade se močno osredotoča na vodstvo in sodelovanje. To je dobrodošlo in zelo skladno z dobro prakso pri delu z mladimi. Vendar EESO meni, da je pri nadaljnjem uvajanju takega pristopa v zunanje delovanje EU potreben zelo temeljit in premišljen pristop. Kljub velikim prizadevanjem je pot do uresničitve participativne prakse še dolga, celo v EU in njenih državah članicah. Vodstvo mladih se običajno razvije z dobrim delom na lokalni ravni v spodbudnem okolju. Tako lahko mladi spregovorijo, vendar na podlagi povezav s svojimi vrstniki in izkušenj z lokalnimi vprašanji, kot so okolje, promet, izobraževanje, duševno zdravje, socialna pomoč in številna druga. To delo pogosto spodbujajo organizacije civilne družbe. Odbor upa, da se bosta lahko tematska programa o civilni družbi ter človekovih pravicah in demokraciji osredotočila na te potrebe.

3.10 Zato mora biti za dobro prakso na tem področju prisotnih več povezanih dejavnikov. Namen programa ERASMUS + je še vedno prednostno obravnavanje mladih, ki imajo manj priložnosti, pri čemer je dejansko treba v okviru vodilnega programa na tem področju storiti še veliko. Na področju medosebnih stikov in mobilnosti imajo pri zagotavljanju nemotene izkušnje za udeležence odločilno vlogo upravni vidiki, kot so vizumi, potreben pa je tudi skupen pristop. Ti izzivi se bodo v državah v razvoju, nestabilnih državah ali celo totalitarnih državah nedvomno še povečali. Nenazadnje morajo vsa predvidena vodstvena in participativna prizadevanja temeljiti na lokalni ravni in izkušnjah skupnosti.

3.11 Poskrbeti pa moramo, da ne bi obrnili postopka, v skladu s katerim sodelovanje poteka najprej s t. i. voditelji, kadar na lokalni ravni ni dejanskega zagona. Financerji in mednarodne nevladne organizacije ne morejo ustvariti tega vodstva, temveč so za to potrebne kakovostne povezave z lokalno ravnjo. Zato potrebujemo pregledno izbiro, odprte in vključujoče metode ter ukrepe za zaščito pred prevzemi s strani držav in drugih, zlasti v nestabilnih državah. Udeležba, sodelovanje in vodstvene sposobnosti so ključne in da bi postali realnost mora naš pristop temeljiti na infrastrukturi. Dolgoročna podpora mladinskim organizacijam in civilni družbi mora imeti prednost pred kratkoročnimi pristopi, ki temeljijo na projektih. Za sodelovanje z vodstvom mladih so potrebne tudi strategije za obravnavanje skupine, ki se nenehno spreminja, je prehodna, raste in se razvija ter katere člani jo bodo na določeni stopnji morali oziroma želeli zapustiti.

3.12 Organizacijam na lokalni ravni, ki delujejo na terenu, je treba nuditi smiselno podporo, da se bodo lahko notranje razvile in postale pomembni akterji v svojih lokalnih skupnostih. EESO upa, da se bo to obravnavalo v okviru prizadevanj mladinskega svetovalnega odbora za mednarodna partnerstva v zvezi s tem in platforme za dialog z mladinskimi organizacijami, ki je del političnega foruma za razvoj. Poleg tega lahko podpora sindikatom in sindikalnim mladinskim organizacijam pomaga spodbujati in podpirati mlade, da na delovnem mestu delujejo demokratično. Nacionalni mladinski sveti, če so neodvisni, so lahko dobra infrastruktura za odločanje o tem, s kom naj sodelujejo v partnerskih državah, enako tudi pobude, kot je pobuda za globalno mobilizacijo mladih ([7]) v okviru 6 velikih mladinskih organizacij.

([6]) Informativno poročilo EESO o izvajanju Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva iz EU, vključno s Protokolom o Irski in Severni Irski.

([7]) https://globalyouthmobilization.org/

Metode za uresničitev

3.13 Akcijski načrt za mlade se večkrat sklicuje na program ERASMUS+, kar je dobrodošlo. V tem smislu se sporočilo želi izogniti odkrivanju že znanega. Strukture in procese tega programa lahko uporabimo in moramo uporabiti v svojih zunanjih odnosih, kjer je to primerno. Pri uresničevanju bi bilo koristno razčleniti poddele programa, kot so mladi, šole, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje na tretji stopnji. Odpraviti bi bilo treba ovire, kot so vizumi, pomanjkanje finančnih sredstev in jezikovne prepreke, izvajanje pa bi moralo biti osredotočeno na vzajemno učenje, razvoj znanj in spretnosti ter izkušnje. Če se bodo uporabile nacionalne agencije, jih bo treba skrbno preveriti, da bi zagotovili spoštovanje ustreznih akterjev civilne družbe ter njihovo neodvisnost.

3.14 Z začetnim izobraževanjem in usposabljanjem se spodbujata prihodnja zaposljivost mladih in njihova vključenost v vseživljenjsko učenje. Politike in dobra praksa na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja podpirajo socialno vključevanje mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljajo, in njihovo vključevanje na trg dela.

3.15 V sporočilu je zunanje delovanje EU koristno povezano s pravicami otroka na področjih, kjer je EU nedavno razvila strategijo. Pri izvajanju akcijskega načrta za mlade bi bila v pomoč tudi boljša povezanost s Konvencijo o otrokovih pravicah (KOP) iz leta 1989, pri čemer bi se lahko uporabila na primer poročila ženevskega odbora o posameznih državah. Številni mladi so mlajši od 18 let, zato se lahko načela KOP uporabijo kot smernice, vendar prizadevanja EU za mlade presegajo to starost. Osemnajstega leta ne bi smeli vedno razumeti kot samodejno ločnico.

3.16 Za izvajanje akcijskega načrta za mlade na nacionalni, regionalni in večstranski ravni je treba uporabiti pristop Ekipe Evropa. EU bi se morala torej prilagoditi posebnim potrebam in razmeram v različnih regijah. EESO meni, da bi bilo koristno, če bi partnerstva prispevala k odpravi vrzeli v znanju in podatkih o mladih, zlasti v zvezi s prednostnimi področji razvoja digitalnih spretnosti, podnebnih sprememb in zelenega dogovora. EESO z zanimanjem pričakuje izvajanje najrazličnejših ukrepov v prihodnjih mesecih in je pripravljen prispevati k njim.

3.17 EESO bi si želel, da bi bil odziv v postopku posvetovanja o akcijskem načrtu za mlade boljši, reprezentativnost odzivov pa večja. To kaže, da je treba mladim dati vse ustrezne informacije o pomembnih vprašanjih, da bi lahko sprejemali informirane odločitve ter natančno in smiselno prispevali k postopku oblikovanja politik. Orodja, kot je znak kakovosti Evropske agencije za svetovanje in informiranje mladih (ERYICA), so tu lahko poučna.

4. **Posebne ugotovitve o delih Akcijskega načrta za mlade**

4.1 V določbah iz akcijskega načrta za mlade je združenih več tekočih dejavnosti, izzivi pri izvajanju pa bodo izjemno veliki, zlasti po pandemiji COVID-19. Dostop do izobraževanja in enakost spolov sta ključnega pomena, v zvezi z njima pa je bil dosežen napredek.

Izobraževanje

4.2 Izvajanje akcijskega načrta za mlade je treba tesno povezati z evropskim letom spretnosti. EESO poudarja pomen razvoja znanj in spretnosti zlasti na področjih prilagajanja podnebnim spremembam in njihovega blaženja ter krožnega gospodarstva, duševnega in telesnega zdravja ter spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, ki jih je treba upoštevati tudi pri preusposabljanju in izpopolnjevanju mladih ([8]). Vloga socialnega in državljanskega dialoga je bistvena in jo je treba okrepiti.

4.3 Tudi v izobraževanje bo vključenih več deležnikov, zato so potrebni jasni cilji in meritve. Stalno si je treba prizadevati, da bi dosegli tiste, ki jih je najtežje doseči, zlasti v najrevnejših in najbolj nestabilnih državah. Zaveza o porabi 10 % sredstev Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje Evropske komisije in proračuna za humanitarno pomoč je dobrodošla, EESO pa si želi tudi zavez drugih agencij in držav. Dolgoročne rešitve v izobraževanju morajo pripraviti vlade v ciljnih državah, lokalne organizacije civilne družbe pa bi pri tem morale imeti pomembno vlogo. Mednarodna skupnost dolgoročno ne more biti glavni akter. EESO upa, da bo na vrhu o preobrazbi izobraževanja dosežen napredek v zvezi s tem.

([8]) UL C 100, 16.3.2023, str. 38.

4.4 Določbe o štipendijah in skrbništvu so dobrodošle, vendar moramo nameniti pozornost vprašanjem, povezanim z izbiro, in poskrbeti za vključenost organizacij civilne družbe. Pomembno je, da se pri oblikovanju teh priložnosti opredelijo pregledni, pošteni in vključujoči postopki za izbiro sodelujočih v akademskih programih, pri čemer je treba dati prednost dostopu posameznikov z manj priložnostmi.

4.5 Kar največja okrepitev vrednosti človeškega kapitala je ključnega pomena za povečanje konkurenčnosti in odpravljanje brezposelnosti ob spoštovanju trajnostnega razvoja. Za to je potrebna delovna sila, ki ima vrsto prenosljivih znanj in spretnosti ter sposobnost prilagajanja. Politiko izobraževanja in usposabljanja je treba razvijati in uresničevati v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji, ta politika pa se mora bolj kot na kvalifikacije osredotočati na kompetence. To bo pomagalo zmanjšati neskladje med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih.

Mladinske organizacije

4.6 V sporočilu je navedenih več forumov in organov za vključevanje mladih. Platforma v okviru političnega foruma za razvoj je dobrodošla, vse dokler zagotavlja povezave z mladinskimi organizacijami na lokalni ravni, ki so neodvisne, samoorganizirane in jih v idealnem primeru vodijo mladi.

4.7 Sporočilo vsebuje omembo vključevanja mladinskih organizacij in se nanj sklicuje, kar je dobrodošlo. K izvajanju akcijskega načrta za mlade bi pripomogla vključenost v različne modele prakse mladinskega dela, ki obstajajo v EU. Ta praksa je lahko enako pomembna kot glas mladih, saj krepi zmogljivosti med mladimi na lokalni ravni in omogoča oblikovanje mladinskih voditeljev, ki izhajajo iz lokalnih izkušenj. Številni dokazi in modeli so na voljo prek partnerstva EU in Sveta Evrope ter prostovoljskega mladinskega sektorja.

4.8 K uresničevanju načrta lahko ogromno prispevajo mladinske organizacije. Države članice EU bi bilo treba spodbujati, naj z lokalnimi akcijskimi načrti na to področje vključijo svoj mladinski sektor. Prednost bi bilo treba dati dobrim modelom in prizadevanjem mladinskih organizacij EU na področju razvoja, konfliktov in človekovih pravic, na primer pred t. i. modeli mladinskega razvoja ZDA, ki se v državah v razvoju in drugih regijah pogosto uporabljajo serijsko in pogosto ne temeljijo na istih vrednotah. To bi bilo dobro združljivo z zavezo o prilagojenih rešitvah za posamezne regije.

4.9 Pri vzpostavljanju zavez o izobraževanju bi bilo treba upoštevati tudi neformalne in priložnostne sisteme v skupnosti, organizacije civilne družbe in organizacije za mladinsko delo. Opredelitve Unesca in Sveta Evrope so pri tem dobre smernice, kar velja tudi za prizadevanja v okviru poglavja o mladih iz programa ERASMUS+. Prepoznati moramo, da je učenje zunaj šolskega okolja, ki je vseživljenjsko in zajema vsa področja, za vse izjemno koristno.

4.10 Politični dialog je pomemben, cilji akcijskega načrta za mlade pa so ambiciozni, vendar ne bi smeli zanemariti mladinskih politik v posamezni državi in odgovornosti vlad ter potrebe po resnično prostovoljskem sektorju in civilni družbi. Pri izvajanju akcijskega načrta za mlade je treba podpreti tudi razvoj politik na področju mladinskega dela, razvoj nacionalnih mladinskih svetov ali podobnih organov ter pristope, kot so ocena učinka EU z vidika mladih in drugi.

4.11 Mladinske organizacije že imajo povezave po vsem svetu, kot je razvidno iz dela šestih velikih mladinskih organizacij na svetu. Vključiti bi jih bilo treba v izvajanje načrta in nadaljevati že obstoječa prizadevanja, načrt pa bi moral služiti kot model za nadaljnje pobude. Previdni moramo biti tudi, da pri vprašanjih sodelovanja ne bi bili preveč restriktivni. Ni jasno, ali so se pri izbiri vprašanj za sklad za opolnomočenje mladih uporabili participativni procesi. Mladi ne izbirajo vedno vprašanj, ki jih drugi razumejo kot pomembna, zlasti v državah v razvoju ali nestabilnih državah, kjer so morda pomembnejši bolj praktični vidiki.

4.12 Določbe o krepitvi zmogljivosti za mladinske organizacije so še zlasti dobrodošle in bi jih morala spremljati učinkovita podpora oblikovanju gibanj na lokalni ravni v partnerskih državah, kjer imajo lahko delegacije EU po svetu ključno vlogo. V zvezi s tem bi bilo treba ponuditi partnerstva z organizacijami EU, kjer je to primerno, delo pa bi bilo treba spremljati. Pomembno je olajšati oblikovanje in krepitev mrež z organizacijami EU in neevropskimi organizacijami.

Učinkovito uresničevanje

4.13 Ta prizadevanja vključujejo številne akterje, politike in področja financiranja, med drugim delegacije EU, različne generalne direktorate Komisije, EEAS, Svet EU in države članice ter različne proračune za pomoč. Da se bo akcijski načrt za mlade lahko dejansko močno osredotočal na ciljno skupino, je sta pri njegovem izvajanju potrebna jasnost in ustrezno medsektorsko sodelovanje ter zadostna proračunska sredstva.

4.14 Koncepti za vzpostavljanje stikov lahko temeljijo na obstoječem delu, v zvezi z njimi pa se lahko preučijo tesno sodelovanje in druge (mladinske) pobude programa ERASMUS+. Prav tako bi lahko s projekti udeležbe mladih v okviru programa ERAMUS+ (brez čezmejne razsežnosti) uvedli dobre modele za mladinske projekte v ciljnih državah.

4.15 Mladi so prihodnji voditelji in nosilci sprememb, obenem pa so bistveni partnerji, ki bodo prispevali k uspehu agende za trajnostni razvoj do leta 2030, Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah in digitalnega prehoda. Akcijski načrt za mlade bi moral z zunanjim delovanjem EU krepiti vlogo mladih na politični, socialni in gospodarski ravni. EESO je v skladu s svojo zavezo, da bo uresničil priporočila konference o prihodnosti Evrope v zvezi z okrepitvijo institucionalne vloge odbora, da bo lahko deloval kot spodbujevalec in porok za dejavnosti participativne demokracije, kot je strukturiran dialog z organizacijami civilne družbe in državljanskimi forumi, pripravljen izpolniti svojo vlogo.

4.16 V akcijskem načrtu je jasno izpostavljen prehod v odraslost, kar je zelo dobrodošlo in v skladu z vrednotami mladinskega dela v EU. V zvezi s tem je za mlade pomembno, da spoznajo svoje državljanske pravice in dolžnosti, postanejo finančno pismeni, se učijo tujih jezikov in pridobijo znanje o trajnosti našega planeta in podjetništvu. EESO pozdravlja tudi povezavo z agendo OZN za mlade, mir in varnost in poziva k širšemu sodelovanju z OZN. Pri uresničevanju akcijskega načrta za mlade se je treba zavedati, da so mladi običajno precej oddaljeni od postopka odločanja na številnih področjih.

4.17 Resolucija Varnostnega sveta OZN št. 2250 (2015) o mladih, miru in varnosti je odločilno orodje za sodelovanje z mladimi na svetovni ravni. Določa pet glavnih stebrov ukrepanja: sodelovanje, zaščito, preprečevanje, partnerstva ter neudejstvovanje in ponovno vključevanje. Ta prelomna resolucija podpisnice poziva, naj bolje upoštevajo mlade pri odločanju na lokalni, nacionalni, regionalni in mednarodni ravni ter razmislijo o vzpostavitvi mehanizmov, ki bi mladim omogočili smiselno sodelovanje v mirovnih procesih. Temu bi morala slediti podpora tistim, ki želijo izvajati to agendo na lokalni in nacionalni ravni. Povezovanje in usklajevanje s skladom za krepitev vloge mladih bi tukaj ustvarilo veliko sinergij.

Vidik spola

4.18 EESO meni, da sta izkoriščanje potenciala mladih in podpora enakosti spolov ključna za trajnostni razvoj. Cilj zunanjega delovanja EU je opolnomočiti mlade na politični, socialni in gospodarski ravni ter jim pomagati, da bodo smiselno in vključujoče sodelovali pri odločanju in oblikovanju politik. Odbor je prepričan, da je opolnomočenje deklet in mladih žensk bistvenega pomena za zagotavljanje trajnostnega razvoja, in pozdravlja, da sta v akcijskem načrtu za mlade omenjena zagotavljanje enakosti spolov in odprava diskriminacije. Poudarja, da bi bilo treba na podlagi akcijskega načrta za mlade oblikovati smiselne, strateške in dolgoročne ukrepe, ki bodo enako koristili mladim moškim in ženskam. To vključuje razvoj strategij, ki spodbujajo vključevanje načela enakosti spolov na vseh področjih zunanjega delovanja.

4.19 Povečati je treba število mladih, zlasti žensk, ki imajo sposobnosti na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike (področja STEM) ter digitalne veščine, ter med dekleti že zgodaj zbuditi zanimanje za ta področja, da bi podprli podjetnice in vzornice na teh področjih, poleg tega pa vlagati v programe za zbujanje zanimanja za področja STEM med srednješolkami.

Duševno zdravje

4.20 EESO pozdravlja, da je v sporočilu omenjeno duševno zdravje, in upa, da se mu bo pri uresničevanju akcijskega načrta za mlade namenila velika pozornost. Ker so zdravstveni sistemi po svetu šibki, bi bilo treba podrobneje pojasniti, kaj pomeni mladim prijaznejše izvajanje izboljšav na tem področju.

Invalidi

4.21 EESO tudi meni, da je v sporočilu enako pomembno navesti tudi mlade invalide, ki bi morali imeti pomembno vlogo pri izvajanju akcijskega načrta za mlade. Mladi invalidi so pri spodbujanju opolnomočenja in demokratične participacije mladih pogosto pozabljena skupina in bi morali biti vključeni v izvajanje akcijskega načrta za mlade.

Gospodarske priložnosti

4.22 Prava znanja in spretnosti bodo odločilna za prihodnje gospodarske priložnosti za mlade. Potrebna bo podpora podjetnikom in zagonskim podjetjem, vključno s financiranjem in krediti, saj bo priložnosti veliko, tudi na digitalnem področju, zlasti v državah v razvoju.

4.23 Kar zadeva gospodarske priložnosti, je model jamstva EU za mlade dober primer, saj vključuje ustrezne prilagoditve za zagotavljanje priložnosti za mlade, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljajo. Za uresničitev agende o dostojnem delu bo potrebno izobraževanje o delovnih in socialnih pravicah.

4.24 V okviru akcijskega načrta za mlade je treba preučiti vprašanja, kot je trgovina, na primer v poglavjih o trajnosti v trgovinskih sporazumih, zavzemati pa se je treba tudi za vključevanje civilne družbe, kot so mladinske organizacije. Mladi so še vedno najbolj izpostavljeni delu otrok in drugim oblikam trpinčenja. Boj proti delu otrok bi moral postati pomemben del akcijskega načrta za mlade, da bi v 21. stoletju to končno postalo zgodovina. Temu je treba nameniti finančna sredstva, ki bodo otrokom omogočila, da ne bodo več odvisni od svojega dohodka. Po drugi strani pa je treba omejiti delovanje podjetij, ki uporabljajo delo otrok v svoji svetovni proizvodni verigi.

4.25 Mladi se najpogosteje podajajo na nevarna potovanja, da bi se izselili v Evropo in drugam. Da mladi ne bi bili prisiljeni ubirati nevarne, pogosto nezakonite poti prek mednarodnih meja, bi moral akcijski načrt za mlade vključevati dejavno sodelovanje s tretjimi državami za vzpostavitev humanitarnih koridorjev in pripravo programov preselitve za mlade, da bi varno in zakonito prišli v Evropo.

V Bruslju, 22. marca 2023

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Christa SCHWENG